

Hogeschool Rotterdam

HBO-Bachelor Opleiding tot Fysiotherapeut

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding Opleiding tot Fysiotherapeut van Hogeschool Rotterdam. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Hogeschool Rotterdam is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (6 december 2010) en het *NQA Protocol 2011 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op dinsdag 20 en woensdag 21 september 2011.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer W.F.A. Remkes MPM (voorzitter, domeindeskundige);

De heer B. Smit (domeindeskundige);

De heer dr. H.J.M. Hendriks MSc PhD (domeindeskundige);

Mevrouw K.A. Donze (studentlid).

Mevrouw L.A. Redder, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2011*.

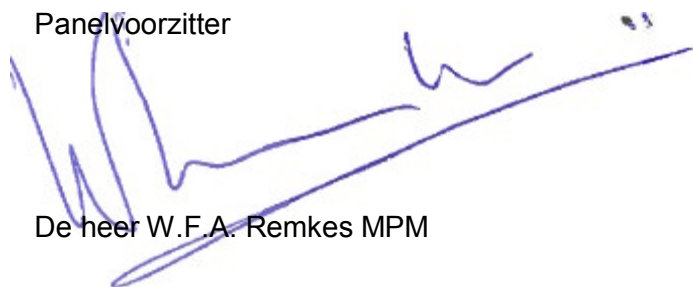
Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht.

De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 18 november 2011

Panelvoorzitter

De heer W.F.A. Remkes MPM

Panelsecretaris

Mevrouw L.A. Redder MSc

Samenvatting

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De fysiotherapeut houdt zich bezig met het bewegen van mensen in hun dagelijkse omgeving en maatschappelijke participatie. Het doel is het bevorderen van de gezondheid van de patiënt met betrekking tot het bewegen en in relatie tot participatie in de samenleving. De fysiotherapeut schenkt veel aandacht aan preventie.

De competenties van de opleiding zijn gebaseerd op het *Beroepsprofiel van de fysiotherapeut* dat het KNGF in samenwerking met het Studierichtingsleidersoverleg Fysiotherapie heeft opgesteld. De wet BIG heeft als uitgangspunt gediend. Ook vindt het competentieprofiel aansluiting bij internationale eisen. Het opleidingsprofiel bestaat uit zeven competenties die zijn gerelateerd aan drie beroepsrollen, namelijk: de fysiotherapeut als hulpverlener, de fysiotherapeut als manager en de fysiotherapeut als beroepsontwikkelaar. De opleiding heeft een sterke eigen visie op het beroep. Docenten fysiotherapie werken vanuit een visie op gezondheid waarin gezondheid wordt gezien als een persoonlijk ervaren van het eigen bestaan als zinvol, betekenisvol en waardevol. De opleiding richt zich expliciet op de regio Rotterdam en het Rijnmondgebied. Het panel komt tot het oordeel **goed** op standaard 1.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma kent een heldere opbouw en structuur. Het omvat vier studiejaar, die elk zijn verdeeld in vier kwartalen van tien weken. In het eerste jaar staat de oriëntatie op het beroep centraal. In het tweede jaar wordt de kennisbasis verder uitgebouwd en wordt de volgende stap in het methodisch handelen gezet. Het fysiotherapeutische hulpverlening staat centraal. In het derde jaar staat de stage centraal. Gedurende het eerste half jaar van het vierde studiejaar volgen studenten een minor. Het laatste half jaar vindt het afstuderen plaats.

Studenten geven aan dat zij tevreden zijn over de opbouw en de structuur van het programma. Dat geldt ook voor de mate waarin theorie en praktijk zijn gekoppeld. Voorbeelden van theorie die aan bod komen, zijn: anatomie, fysiologie, ethiek, zorgprocessen, ziektebeelden en ondernemen. Het panel heeft het programma en de studiehandleidingen bestudeerd en stelt vast dat het kennisniveau van een hoog niveau is. Studenten krijgen veel kennis aangereikt, welke zij in projectopdrachten en vaardigheidlessen leren toepassen.

Door de goede relatie met de fysiotherapiepraktijk is de opleiding in staat om studenten in voldoende mate in aanraking te brengen met de beroepspraktijk. Het werkveld is te spreken over de kennis en de beroepshouding van studenten.

Het panel heeft een enthousiast en gedreven docententeam aangetroffen. Het panel stelt vast dat het docententeam voldoende gekwalificeerd is voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Doordat docenten naast hun werk bij de opleiding nog werkzaam zijn in de beroepspraktijk, zijn zij in staat de praktijk binnen de opleiding te halen. Studenten zijn zeer tevreden over de kwaliteiten van hun docenten en de begeleiding die zij van de docenten ontvangen.

Studenten zijn gemiddeld veertig uren per week met de opleiding bezig. Het aantal contacturen ligt in jaar één op gemiddeld 21 uren per week en in jaar twee op zeventien uren per week. In de jaren drie en vier zijn het aantal contacturen op de opleiding minder, doordat studenten 24 uren per week op hun stageadres aanwezig zijn. Studenten ervaren de studie als pittig, maar geven ook aan dat het met een goede planning te doen is.

Het panel ziet ook nog een aantal verbeterpunten, zoals de aandacht voor en versterking van onderzoeksvaardigheden bij studenten (EBP), het gebruik van internationale literatuur en richtlijnen, bijsturing door docenten gedurende de stage en het afstuderen.

Het panel verwacht dat de voorgenomen verhuizing begin 2012 bijdraagt aan verbeterde opleidings specifieke voorzieningen. Op het moment is er een tekort aan werkplekken en skillsruimten.

De samenhang in de onderwijsleeromgeving voldoet aan de kwaliteit die van een hbo-bacheloropleiding tot Fysiotherapeut mag worden verwacht. De curriculumraad, opleidingscommissie, docenten en examencommissie bewaken de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving. Het panel komt op basis van bovenstaande bevindingen en overwegingen tot het oordeel **voldoende** op standaard 2.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten

Het toetsreglement is onderdeel van de *Onderwijs- en Examenregeling* en staat beschreven in de *Hogeschoolgids* en het *Toetsplan Opleiding Fysiotherapie*. De examen- en toetscommissie bewaken de uitvoering van het toetsbeleid en de kwaliteit van toetsing.

De opleiding heeft de laatste jaren een verbeter slag gemaakt in haar systeem van toetsing.

De ingezette verbeteracties hebben geleid tot een duidelijk en transparant systeem van toetsing in de propedeuse en hoofdfase. De toetsen zijn gevarieerd, valide en van voldoende niveau. Voorbeelden van toetsvormen zijn: kennistoetsen, skills-toetsen, performance assessments en portfolio's. De manier en transparantie van beoordelen in de propedeuse en hoofdfase is door het panel als voldoende beoordeeld. Studenten ontvangen altijd feedback van docenten.

De ingezette verbeterlijn is echter nog niet volledig in de laatste fase van de opleiding zichtbaar. De student rondt zijn studie af met een afsluitende stage binnen een setting van de fysiotherapeutische beroepspraktijk. Het niveau van de afstudeerwerken is uiteenlopend, van een aantal zeer goede producten tot een aantal zwakke producten. Over de zwakke afstudeerproducten merkt het panel op dat de onderzoeksvaardigheden, de rapportagevaardigheden en het literatuurgebruik aandacht behoeven. Ook dient de beoordeling van het afstudeerwerk transparanter te worden. Het expliciteren van beoordelingscriteria van het eindgesprek, het consequent volgen van de eigen beoordelingscriteria en het beoordelen van de rollen van manager en innovator zijn hier onderdeel van. De opleiding heeft hier al verschillende verbeteracties op ingezet, waarover het panel enthousiast is.

Door de gesprekken en de wijzigingen die in het curriculum zijn en worden doorgevoerd heeft het panel er vertrouwen in dat de ingezette lijn in de propedeuse en hoofdfase zich komend jaar doorzet naar de afstudeerfase, waardoor het panel een oordeel **voldoende** op zijn plaats vindt. De overtuiging van het panel dat de opleiding handelingsbekwame fysiotherapeuten aflevert, is doorslaggevend voor het positieve oordeel.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	9
2	Beoordeling	11
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	11
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten	22
3	Eindoordeel over de opleiding	29
4	Aanbevelingen	31
5	Bijlagen	33
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding	35
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	37
	Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	39
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	45
	Bijlage 5: Bestudeerde documenten	49
	Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	51
	Bijlage 7: Verklaring van correctheid en volledigheid	53

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Opleiding tot Fysiotherapeut
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34570
3. Oriëntatie en niveau	Hbo-bachelor
4. Aantal studiepunten	240 EC
5. Afstudeerrichtingen	Geen
6. Variant	Voltijd
7. Locatie	Museumpark 40, Rotterdam
8. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 19 en 20 september 2005 Besluit NVAO: 1 januari 2007

Administratieve gegevens van de instelling

9. Naam instelling	Hogeschool Rotterdam
10. Status instelling	Bekostigd
11. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

1. In- door- en uitstroomgegevens van – zo mogelijk – de laatste 6 cohorten.

	Instroom	Uitval propedeuse	Propedeuse-rendement	Uitval hoofdfase	Diploma <5 jaar	Studieduur afgestudeerden*
2003	143	23%	73%	10%	67%	-
2004	144	29%	71%	5%	62%	52,3 mnd
2005	144	29%	71%	10%	56%	52,1 mnd
2006	141	23%	77%	5%	45%	51,6 mnd
2007	152	32%	68%	8%	-	51,3 mnd
2008	160	34%	66%	-	-	50,3 mnd
2009	196	31%	69%	-	-	-
2010	172	-	-	-	-	-

* De opleiding biedt alleen de nominale route van 48 maanden aan; elders in het land worden wel verkorte routes aangeboden. Dit maakt dat gemiddeld 3 tot 4 maanden boven de landelijke gemiddelde studieduur zit.

2. gerealiseerde docent-studentratio

De docent-studentratio voor het hele curriculum is 1:28. Dit is conform de hogeschoolnorm. De hogeschoolnorm is tussen 1:25 en 1:30.

3. gemiddeld aantal contacturen¹ per fase van de studie.

Studiejaar 1: 660 contacturen (klokuren)

Studiejaar 2: 612 contacturen

Studiejaar 3: 542 contacturen

Studiejaar 4: 590 contacturen

In de studie jaren 3 en 4 zijn de contacturen inclusief de contacturen met de werkveldbegeleiders tijdens de stage (20 á 50 uren).

¹ De opleiding hanteert als definitie voor 'contactuur': de geprogrammeerde tijd waar docent/begeleider en studenten met elkaar in contact zijn, bijvoorbeeld colleges, projectonderwijs, mondelinge toetsen, stagebegeleiding, afstudeerbegeleiding en studieloopbaancoaching. De contacturen zijn uitgedrukt in klokuren.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Eindkwalificaties

De competenties waar de opleiding naar toe werkt, zijn gebaseerd op het *Beroepsprofiel van de fysiotherapeut* dat het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) in samenwerking met het Studierichtingsleidersoverleg Fysiotherapie (SROF) heeft opgesteld. Het wettelijk kader, de wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG), heeft als uitgangspunt gediend.

Het beroepsprofiel en de competenties zijn in 2005 opgesteld en gevalideerd door de landelijke beroepspraktijk. De HBO-raad heeft in 2010 geoordeeld dat het beroepsprofiel uit 2005 nog steeds voldoet aan de eisen die door de beroepspraktijk aan een beginnend fysiotherapeut worden gesteld. Ook het eigen werkveld van de opleiding heeft het beroepsprofiel en de competenties gevalideerd. Daarnaast zijn de opleidingsmanager en docenten actief binnen de SROF en KNGF, waardoor de opleiding in staat is de landelijke ontwikkelingen op de voet te volgen. De opleiding overlegt vijf keer per jaar met haar werkveldcommissie over actuele ontwikkelingen binnen de beroepsuitoefening en/of het onderwijs. In de jaarlijkse stagebegeleiderscursus wordt aan stagebegeleiders gevraagd hun gedachten hierover uit te spreken. De curriculumraad buigt zich tevens jaarlijks over de vraag of het Rotterdamse karakter voldoende in het curriculum wordt weerspiegeld. Zij beslist ook over welke ontwikkelingen in het programma worden meegenomen.

De bekwaamheidseisen zijn ondergebracht in zeven competenties, gerelateerd aan de drie beroepsrollen van de fysiotherapeut (*Competentieprofiel fysiotherapeut, SROF november 2005*). Per competentie zijn generieke gedragskenmerken vastgesteld waarmee de competenties in verschillende curricula zijn geoperationaliseerd. Deze kenmerken zijn verwerkt in de kwaliteitseisen van verschillende beroepsproducten.

De beroepsrollen met de daarbij behorende competenties zijn:

- 1) de fysiotherapeut als hulpverlener
 - a) Screenen, diagnosticeren, plannen
 - b) Therapeutisch handelen
 - c) Preventief handelen
- 2) de fysiotherapeut als manager
 - d) Organiseren
 - e) Ondernemen
- 3) de fysiotherapeut als beroepsontwikkelaar
 - f) Onderzoeken
 - g) Innoveren

Bij de competenties is onderscheid gemaakt in het niveau van de beginnende fysiotherapeut ('startbekwaam' als eindniveau van de opleiding) en dat van een gevorderde fysiotherapeut. De opleiding in Rotterdam heeft het competentieniveau van de beginnend fysiotherapeut onderverdeeld in vijf beheersingsniveaus en per competentie aangegeven wanneer de student welk beheersingsniveau moet hebben bereikt. De rol als hulpverlener en als manager dient de student op beheersingsniveau vijf te beheersen en de rol van beroepsontwikkelaar op beheersingsniveau vier. Het panel stelt vast dat de schematische uitwerking hiervan in het *Opleidingsprofiel Fysiotherapie 2011* helder is. De opleiding maakt ook gebruik van de competentiematrix. Deze staat op de elektronische leeromgeving, N@tschool, van de opleiding. De competentiematrix is een driedimensionale matrix. De beroepsrollen, beroepstaken en beheersingsniveaus zijn zichtbaar. De student kan via de cel van het beheersingsniveau zien waar de competenties in het onderwijs voorkomt en dan wordt ook zichtbaar welk beroepsproduct hij moet opleveren. Het panel is enthousiast over de concretisering van de eindkwalificaties en de zeer goede manier waarop de opleiding deze heeft uitgewerkt.

Beroepsprofiel

De fysiotherapeut houdt zich bezig met het bewegen van mensen in hun dagelijkse omgeving en maatschappelijke participatie. De fysiotherapeutische zorg richt zich op de oorzaken van gezondheidsproblemen en op de gevolgen van ziekten, aandoeningen en syndromen. Het doel is het bevorderen van de gezondheid van de patiënt met betrekking tot het bewegen en in relatie tot participatie in de samenleving. De fysiotherapeut schenkt veel aandacht aan preventie. De werkwijze van de fysiotherapeut kenmerkt zich door een bewuste, procesmatige, systematisch en doelgerichte aanpak. Door deze werkwijze is de fysiotherapeut in staat zorg op maat te leveren (*Beroepsprofiel van de fysiotherapeut, KNGF 2006*). Het panel stelt vast dat de opleiding aansluit bij dit beroepsprofiel en erin is geslaagd om in concretiserende zin een heldere hedendaagse vertaling van de praktijk naar het onderwijs te maken.

Internationale eisen

De opleiding sluit met haar beroepsprofiel op verschillende manieren aan bij de internationale eisen. Zo blijkt uit het landelijk vastgestelde *Competentieprofiel Fysiotherapie (SROF, november 2005)* dat de Dublin descriptoren zijn geïntegreerd in de eigen

competenties. Zo is kennis en inzicht ondergebracht bij de competenties: screenen, diagnosticeren, plannen; therapeutisch handelen; en preventief handelen. De Dublin descriptor communicatie komt onder andere aan bod bij de competenties: organiseren; ondernemen en innoveren.

Daarnaast sluit het landelijke competentieprofiel aan bij enkele internationale eisen gesteld aan de fysiotherapeut. Zo zijn de *European core standards of physiotherapy practice* van de European Region of the World Confederation for Physical Therapy (ECPT) en de *Declaration of principle and position statements* van de World Confederation for Physical Therapy (WCPT) verwerkt in het beroepsprofiel. Relevant in dit verband is ook *The Competence Chart (2007)* van het European Network of Physiotherapy in Higher Education (ENPHE), waar het Nederlands competentieprofiel nauw op aansluit. Tot slot, biedt de *International Classification of Functioning, Disability and Health (WHO 2008)* een standaardtaal en een schema voor de beschrijving van problemen met het menselijk functioneren en wat daarmee verband houdt. De terminologie en visie op gezondheid die het ICF biedt, vormt een belangrijk onderdeel van het curriculum van de opleiding fysiotherapie.

Oriëntatie

De opleiding heeft een sterke eigen visie op het beroep. Docenten fysiotherapie werken vanuit een visie op gezondheid waarin gezondheid wordt gezien als een persoonlijk ervaren van het eigen bestaan als zinvol, betekenisvol en waardevol. Deze visie verschilt van de nog vaak gangbare visie dat gezondheid slechts een toestand is waarin ziekten of aandoeningen aanwezig zijn. Deze visie plaatst gezondheidsproblemen van mensen ook in een moreel-praktisch perspectief. Naast de vraag 'doe ik mijn beroepsspecifieke verrichtingen goed?' stelt deze visie ook de vraag aan de orde: 'is mijn professioneel handelen wel *goed doen?*'. En zo ja: 'vanuit wiens perspectief? Vanuit het persoonlijk perspectief van de betrokkene of vanuit het perspectief van de samenleving?'. Uit de gesprekken blijkt dat zowel bij docenten en studenten deze visie in hun handelen centraal staat. Het panel is zeer enthousiast over het feit dat de opleiding een specifieke visie heeft en deze consequent uitdraagt.

De opleiding is gericht op de regio Rotterdam en het Rijnmondgebied. Grootstedelijke problematiek die om een multidisciplinaire aanpak vraagt, is een belangrijk speerpunt binnen de hogeschool en de opleiding. Het panel stelt vast dat dit ook in het programma terug te zien is (zie standaard 2).

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de eindkwalificaties van de opleiding aansluiten bij het landelijk beroepsprofiel fysiotherapeut en bij (inter)nationale eisen wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie. Uit het competentieprofiel blijkt dat de Dublin descriptoren zijn geïntegreerd in de eigen competenties. Het opleidingsprofiel is door het eigen werkveld gevalideerd. De opleiding heeft aan het landelijk profiel een heldere eigen visie op het beroep toegevoegd. Hierover is het panel zeer enthousiast. Dat geldt ook voor de consistente en transparante manier waarop zij deze visie in het programma heeft uitgewerkt en de manier waarop de visie bekend is bij en leeft onder docenten en studenten.

De opleiding heeft het beroeps- en competentieprofiel op een consistente manier vertaald naar een eigen opleidingsprofiel, waarbij het onderscheid in beheersingsniveaus is gemaakt. Op basis van de bevindingen en overwegingen komt het panel tot het oordeel **goed**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Inhoud van het programma

Opbouw van het programma

Het programma heeft een duidelijke structuur en een doordachte opbouw. Het omvat vier studiejaar, die elk zijn verdeeld in vier kwartalen van tien weken.

In het eerste jaar staat de oriëntatie op het beroep centraal. Zo komen studenten in aanraking met de beginstappen van het methodisch handelen vanuit de extramurale werksetting en maken zij kennis met het beroep tijdens de snuffelstage. In het tweede jaar wordt de kennisbasis verder uitgebouwd en wordt de volgende stap in het methodisch handelen gezet. In het tweede jaar en het derde jaar tot aan de stage staat de fysiotherapeutische hulpverlening aan patiënten met gezondheidsproblemen centraal. Het onderwijs maakt nu onderscheid tussen enerzijds de intra- en transmurale werksetting en anderzijds de extramurale werksetting. Dit vraagt om een multidisciplinaire aanpak van studenten. Zij krijgen dit onder andere aangereikt bij het project Projectmatig en Multidisciplinair samenwerken aan Grootstedelijke vraagstukken (PMG).

Het onderwijs in het derde studiejaar vanaf de stage en vierde studiejaar heeft als vertrekpunt de actuele leerervaringen van de student binnen de drie beroepsrollen. In het derde jaar staat de stage centraal en gedurende het eerste half jaar van het vierde studiejaar volgen studenten een minor. Het laatste half jaar vormt de afstudeerfase, waarbinnen studenten onder meer hun afstudeerstage doen.

Relatie tussen de beoogde eindkwalificaties en de inhoud van het programma

Het panel heeft het programma bestudeerd en stelt vast dat de opleiding op een systematische wijze de inhoud van het programma heeft afgestemd op de beoogde eindkwalificaties. In de competentiematrix toont de opleiding aan waar in het programma en op welk niveau de (deel)competenties worden ontwikkeld (zie ook standaard 1). Ook de curriculumoverzichten die in de *Hogeschoolgids Instituut voor Gezondheidszorg* (augustus 2010) en de uitwerking van de leerdoelen die in de modulewijzers zijn opgenomen, geven hier informatie over. In het gesprek met studenten bleek dat zij goed bekend zijn met de competenties en de verschillende beheersingsniveaus. Voor elk programmaonderdeel is een handleiding aanwezig waarin vermeld staat wat in het programmaonderdeel aan bod komt (opdrachten, vaardigheidstrainingen, colleges) en hoe het onderdeel wordt getoetst. Het

geheel maakt, aldus het panel, een zeer gestructureerde indruk. Studenten weten wat er per studieonderdeel van hen wordt verwacht en hoe zij aan de eindkwalificaties werken.

Het panel stelt vast dat de Rotterdamse visie op het beroep (zie standaard 1) in het gehele programma terug komt. Zo geven studenten in gesprek met het panel aan dat deze visie door docenten van de opleiding sterk wordt uitgedragen. Zo publiceren twee docenten vanaf 2006 elke twee jaar een boek over fysiotherapeutische leerinhouden vanuit de Rotterdamse visie. Uit het gesprek blijkt ook dat de visie onder studenten leeft en wordt uitgedragen.

Kennis

De opleiding heeft per cursus een Body of Knowledge and Skills (BoKS) ontwikkeld, die via N@tschool toegankelijk is voor alle stakeholders. In deze BoKS, gebaseerd op de meest voorkomende voor fysiotherapie relevante aandoeningen, komt de kennisbasis tot uiting. Voorbeelden van onderwerpen die aan de orde komen zijn: anatomie, fysiologie, ethiek, zorgprocessen, ziektebeelden en ondernemen.

Studenten kunnen hun kennis en kunde verbreden of verdiepen in een minor. Er is keuze uit vijf interdisciplinaire IvG minoren en minoren van binnen en buiten Hogeschool Rotterdam. IvG biedt ook een minor aan die de mogelijkheid biedt door te stromen naar een wetenschappelijke master. Een minor bevat een kennisgestuurde component met colleges over onderzoeksmethoden, literatuurstudie en -analyse (15 EC) en een praktijkgestuurde component (het minorproject, 15 EC).

Het panel heeft het programma en de studiehandleidingen bestudeert en stelt vast dat het kennisniveau van de colleges in de studie jaren één en twee van een hoog niveau is. Studenten krijgen veel kennis aangereikt, welke zij in projectopdrachten en vaardigheidlessen leren toepassen. In de studie jaren drie en vier staan de beroepsvaardigheden en het werken in de beroepspraktijk centraal.

Door de goede relatie met de fysiotherapiepraktijk is de opleiding in staat om studenten in voldoende mate in aanraking te brengen met de beroepspraktijk. Zo heeft zij met een aantal zorginstellingen samenwerkingsafspraken over de mogelijkheid om zowel papieren casuïstiek te leveren als studenten in contact te brengen met de patiënt zelf.

De samenwerkingsverbanden en andere contacten met de beroepspraktijk dragen eraan bij dat het curriculum actueel is. Zo komen docenten in aanraking met de beroepspraktijk doordat zij een deel van hun tijd werkzaam zijn in de praktijk, lid zijn van verschillende beroepsorganisaties en samenwerken met de beroepspraktijk op het gebied van gastsprekers, stages, opdrachten en projecten. Daarnaast verzorgt het werkveld de klinische lessen, is de werkveldcommissie betrokken bij de opleiding en wonen docenten symposia en congressen bij. Het panel heeft het programma bestudeerd en stelt vast dat het programma actuele onderwerpen bevat.

In gesprek met het panel geven studenten aan dat zij tevreden zijn over de opbouw en de structuur van het programma. Dat geldt ook voor de mate waarin theorie en praktijk zijn gekoppeld. Studenten zijn over het algemeen ook tevreden over de inhoud van het curriculum, wel zouden zij meer aandacht voor massagetechnieken willen zien.

Beroepsvaardigheden

Beroepsvaardigheden komen in het curriculum ruim aan bod, aldus het panel. In de eerste twee jaren is er veel aandacht voor het behandelen van casussen. In de oriënterende stage, snuffelstage, projecten en klinische lessen komt de student in aanraking met verschillende praktijksituaties. In de stages in het derde en vierde jaar voeren studenten het volledige spectrum van het fysiotherapeutisch handelen uit in diverse werksettingen, begeleid door fysiotherapeuten uit het werkveld. De stage in jaar drie is opgedeeld in twee perioden van vijftien weken gedurende 24 uren per week. De afstudeerstage vindt plaats in de tweede helft van studiejaar vier gedurende twintig weken á 24 uren per week. De overige zestien uren is de student op de opleiding voor college of voor bijeenkomsten van de studieloopbaancoaching, methodische praktijkbegeleiding, vaardigheden uit de stage, ethiek en ondernemen in de zorg. Per stageperiode neemt de complexiteit van de aangeboden gezondheidsproblemen toe en worden steeds hogere beheersingsniveaus van competenties gevraagd.

Het panel heeft in het gesprek met de stagebegeleiders kunnen vaststellen dat de opleiding de praktijkcomponent goed heeft vormgegeven. Praktijkbegeleiders uit het werkveld zijn te spreken over de kennis en de beroepshouding van studenten. Het contact met de opleiding ervaren zij als plezierig.

Onderzoeksvaardigheden (Evidence Based Practice)

Fysiotherapie wordt beschouwd als een toegepaste wetenschap waarbij de fysiotherapeut zich in welke beroepsrol dan ook profileert als een kritisch reflecterende professional die zich voortdurend openlijk verantwoordt en die zich voortdurend ontwikkelt volgens een op deze reflecties gebaseerd ontwikkelingsplan (*het beroepsbeeld van de Rotterdamse opleiding fysiotherapie, 2009*).

Vanaf het begin van de opleiding leren studenten kennis te toetsen en op hun waarde te beoordelen. Eveneens leren ze op transparante wijze methodisch verslag te doen van hun patiëntontmoetingen, onder andere door interne en externe toetsing door collega's, verwijzers en zorgverzekeraars. In het tweede jaar zoeken studenten zelfstandig in oefengroepen naar verschillende bronnen in de literatuur. Het centrale thema is klinisch redeneren en methodisch handelen. Richtlijnen vormen hierbij een belangrijke informatiebron. De studenten leren zelfstandig wetenschappelijke artikelen zoeken en vinden, beoordelen en interpreteren. In de minoren voeren studenten onder begeleiding van de lector c.q. onderzoekers van het kenniscentrum een praktijkgericht onderzoek uit. Het panel is van mening dat de opbouw van Evidence Based Practice (EBP) een goede aanzet is om studenten voldoende vaardig te maken in het doen van onderzoek. Studenten worden vanaf jaar één al met onderzoek in de contact gebracht. Daarnaast zijn de docenten door het lectoraat bijgeschoold in onderzoeksvaardigheden. Op basis van bestudering van producten en stageverslagen van studenten stelt het panel echter vast dat de EBP-methodiek en het fysiotherapeutisch handelen vanuit de visie van de opleiding door

studenten nog onvoldoende in de praktijk wordt gebracht. Het kritisch reflecteren en zich afvragen waarom ze handelingen verrichten is niet in alle producten voldoende zichtbaar. De verantwoording van gemaakte keuzes kan beter en ook het gebruik van (internationale) literatuur en actuele richtlijnen bij opdrachten is beperkt. Het panel constateert dat docenten tot het einde van de opleiding de studenten sterker moeten bijsturen als het gaat om onderzoeksvaardigheden, het evidence based handelen en het praktisch handelen vanuit de visie op gezondheid en het daaruit voortkomende fysiotherapeutische handelen. Een structurele samenwerking met het lectoraat zou EBP in de opleiding verder kunnen versterken.

Internationalisering

De opleiding geeft in de kritische reflectie aan dat internationalisering een punt van aandacht is. In de documenten *Internationalisering bij het Instituut voor Gezondheidszorg 2010-2013 (IvG, januari 2010)* en *Combining the global and the local! Beleidsplan internationalisering Hogeschool Rotterdam 2010 (HR, maart 2010)* beschrijft de opleiding haar doelstellingen. De opleiding wil de internationale oriëntatie van studenten vergroten. Een eerste aanzet is de samenwerking met de opleiding Kinesitherapie van de Vrije Universiteit Brussel (uitwisseling stageplaatsen, uitwisseling studenten), Academisch Ziekenhuis Gent en contacten in Suriname, Spanje en Australië. Op instituutsniveau het lidmaatschap van European Consortium of Institutes of Higher Education in Health and Rehabilitation tot samenwerkingsverbanden op instituutsniveau geleid. Door het aanbieden van internationale literatuur, lesgeven in het Engels en het bevorderen van studentenuitwisseling kan het internationaliseringsbeleid verder worden uitgebreid.

Vormgeving van het programma

Didactisch concept en werkvormen

De opleiding sluit met de vormgeving van het programma aan bij het hogeschoolbrede Rotterdams Onderwijs Model (ROM), waarin drie leerlijnen worden onderscheiden: de kennisgestuurde, de praktijkgestuurde en de studentgestuurde leerlijn. De kennisgestuurde bevat de theorie, de casuïstiek, onderzoeksvaardigheden en de ondersteunende cursussen. De praktijkgestuurde lijn bevat het skills-onderwijs, de beroepsproducten, het projectonderwijs en de stages. De studentgestuurde lijn bestaat uit het keuzeonderwijs, de studieloopbaancoaching en de minoren.

Naast de ROM-leerlijnen spelen ook de eigen inhoudelijke leerlijnen een rol bij de inrichting van het curriculum. Deze zijn: verrichtingenlijn, vaardigheidslijn, methodisch fysiotherapeutisch handelen, ondersteunende lijn, IvG-brede lijn, hogeschoolbrede lijn (PMG), stage (minor) en studieloopbaanbegeleiding.

Het didactisch concept van de opleiding is gebaseerd op competentiegericht leren en de didactische uitgangspunten: actief leren, samenwerkend leren en toenemend zelfstandig leren. Dat betekent dat in een toenemende mate zelfstandigheid van studenten wordt verwacht.

De opleiding maakt gebruik van de volgende werkvormen: colleges, werkgroepen, probleemgestuurd onderwijs, practica, klinische lessen, Projectmatig en Multidisciplinair samenwerken aan Grootstedelijke vraagstukken (PMG), stage, presentaties, methodische praktijkbegeleiding en studieloopbaancoaching.

Naast de aansluiting bij het ROM, sluit de opleiding aan bij de ontwerpprincipes van het SROF. Deze principes hebben betrekking op de verticale en horizontale samenhang binnen het programma, het vroegtijdig en frequent gebruikmaken van authentieke situaties en vraagstukken, het just in time principe van het aanbod van theoretische basiskennis en vaardigheden en de toenemende ruimte voor zelfsturing en docentonafhankelijkheid. Realistische opdrachten, taken, cases en/of vraagstukken uit het werkveld staan hierbij centraal.

Studiebegeleiding

De begeleiding van studenten begint al bij de aanmelding van de student. In een startgesprek met de student gaat de opleiding na of de student voldoende is voorbereid op de studie. De opleiding brengt mogelijke deficiënties in kaart, die studenten in het eerste jaar door het volgen van keuzevakken moeten wegwerken. Daarnaast biedt IvG studenten de mogelijkheid een programma van de summerschool te volgen. Dit programma bereidt studenten voor op de studie.

De begeleiding van studenten tijdens de studie vindt plaats in de vorm van studieloopbaanbegeleiding (SLC), stagebegeleiding en begeleiding bij cursussen. Zo vinden in de eerste twee studiejaar naast de groepsbijeenkomsten ten minste vier individuele SLC-gesprekken plaats met de SLC'er. Vanaf het derde studiejaar verschuift SLC naar stagebegeleiding. Tijdens de stage komen studenten om de week op de opleiding, waar een supervisiebijeenkomst met de stagedocent en mede-studenten plaatsvindt. Ook ontvangt de student individuele begeleiding gedurende de stage. De stagedocent komt ten minste twee maal langs op de stage en hij beoordeelt het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) van de student. In zijn POP geeft de student aan, aan welke competenties hij wil werken en op welke manier.

Daarnaast kunnen studenten gebruik maken van peercoaches (ouderejaarsstudenten) voor ondersteuning bij bijvoorbeeld een lastig module.

Docenten die SLC verzorgen zijn hiervoor geschoold. Dat geldt ook voor de stagebegeleiders op de werkplek. Stagebegeleiders zijn getraind in het begeleiden en beoordelen van studenten. Zij krijgen daarmee zicht op de eisen die de opleiding stelt aan de studenten. Vanaf 2011-2012 is deze training verplicht voor stagebegeleiders.

Stagebegeleiders geven in gesprek met het panel aan deze training zeer te waarderen. Dat geldt ook voor de stagebegeleidersbijeenkomsten die de opleiding een aantal malen per jaar organiseert.

Het panel wil hieraan toevoegen dat de opleiding aandacht moet hebben voor het versterken van de uiting van de visie op het beroep in de stage. In een aantal gevallen lijkt de werkwijze van studenten in de (afstudeer)stage een performancegap te hebben met hetgeen wat er binnen de opleiding wordt gedoed. De meerdimensionale benadering van de patiënt komt

niet altijd tot zijn recht. Dit komt tot uiting in de producten van studenten, deze missen veelal een bredere analyse van het probleem en zijn, ook bij de beschrijving van het therapeutische gedeelte, te vaak biomedisch gericht.

Studenten met een mbo-vooropleiding geven aan dat zij moeite hebben met de overgang naar het hbo. De opleiding zet flink in op studiebegeleiding en op de begeleiding van studenten die moeite of deficiënties hebben. Gezien de toekomstige ontwikkelingen, de komst van een register van beroepsgroep erkend fysiotherapeut op masterniveau, vraagt het panel blijvende aandacht voor de begeleiding van deze groep studenten.

Studenten geven bij het panel aan dat zij gemiddeld veertig uren per week met de opleiding bezig zijn. Dit is inclusief de colleges. Het aantal contacturen ligt in jaar één op gemiddeld 21 uren per week en in jaar twee op zeventien uren per week. In de jaren drie en vier zijn het aantal contacturen minder, doordat studenten 24 uren per week op hun stageadres aanwezig zijn. Studenten ervaren de studie als pittig, maar geven ook aan dat het met een goede planning te doen is.

Studenten zijn tevreden over de studiebegeleiding die zij ontvangen. Daarbij geven zij in gesprek met het panel aan dat de toegankelijkheid van docenten hoog is. Bij vragen of problemen stappen zij makkelijk bij docenten binnen.

Het panel constateert dat de opleiding de studiebegeleiding zeer goed heeft georganiseerd, met name waar het gaat om persoonlijke ontwikkeling en het ontwikkelen van de beroepsvaardigheden. De begeleiding en bijsturing gedurende de stageperioden behoeft volgens het panel aandacht. Volgens het didactisch model neemt de zelfsturing van studenten gedurende de opleiding toe. Dit houdt in dat de docenten meer aan de student zelf over laten. Het panel heeft bij de stage- en afstudeerproducten enkele opmerkingen geplaatst (zie standaard 3), welke door strakkere sturing (feedback geven en strengere eisen stellen) van de stagedocent voorkomen had kunnen worden. Het betreft dan met name opmerkingen over de methodische aanpak (EBP), het gebruik van de SWOT-analyse en maken van SMART doelen door studenten, het handelen vanuit een breder perspectief en rapportagevaardigheden.

Uit het gesprek met het opleidingsmanagement en de docenten blijkt dat zij deze opmerking begrijpen. Het management geeft aan dat een deel van dit probleem met krapte van het aantal stagedocenten heeft te maken. De opleiding heeft in studiejaar 2010-2011 extra docenten de SLC-scholing laten volgen, zodat zij de beschikking heeft over meer stagedocenten.

Instream

Fysiotherapie is een lotingopleiding. Voor loting komen studenten in aanmerking die in het bezit zijn van een havo-, vwo- of mbo4-diploma. Naast de centrale loting is er een decentrale selectie voor mbo'ers met een acht als gemiddeld eindcijfer. Verder kunnen maximaal vijf topsporters via decentrale selectie binnenstromen. Alleen de nominale leerroute van vier jaar wordt aangeboden.

Kwaliteit van het personeel

Het docententeam bestaat uit 36 docenten (18,8 fte). Achttien docenten hebben een masterdiploma of vergelijkbaar, zes docenten ronden binnenkort hun master af. Eén docent is gepromoveerd en twee docenten zijn aan een promotietraject bezig. De overige docenten hebben een bachelordiploma. Bij het werven van nieuw personeel geldt recente praktijkervaring als één van de aanstellingsvoorwaarden. Docenten van de fysiotherapeutische vakken werken allen in de beroepspraktijk in de eerste of tweede lijn. De verhouding tussen het aantal docenten met ervaring in de eerste en tweede lijn is als volgt: 23 docenten zijn werkzaam in de particuliere praktijk en acht docenten in de intramurale zorg (revalidatiecentrum, verpleeghuis of ziekenhuis). Het panel adviseert dat bij voorkeur alle docenten op ten minste masterniveau functioneren.

Nieuwe docenten zonder didactische bevoegdheid volgen na een inwerkperiode van een half jaar (met coaching en de korte didactiekcursus Quick Start) een didactische opleiding van een jaar. Dit is één van de voorwaarden ter verkrijging van een vast contract. Momenteel hebben alle, op drie net aangenomen docenten na, een didactische aantekening.

Het personeelsbeleid van de hogeschool en IvG borgt de vakinhoudelijk en onderwijskundige/didactische kwaliteiten van de docenten. De jaarlijkse gesprekscyclus met een planning-, evaluatie-, en beoordelingsgesprek bewaakt dat docenten individueel en de opleiding als geheel de beoogde doelstellingen behalen. De docenten houden in hun POP bij in hoeverre behoefte is aan individuele scholing. De vakinhoudelijke kennis en praktijkgerichtheid van docenten is geborgd dankzij het Centraal Kwaliteitsregister (CKR) Fysiotherapie: hierin zijn alle fysiotherapeuten opgenomen die voldoen aan de door het KNGF gestelde kwaliteitseisen (waaronder scholing).

Docenten geven in gesprek met het panel aan dat zij voldoende ruimte voor scholing krijgen. Zo kent de opleiding één plenaire scholingsdag per jaar. Thema's zijn onder andere visitatie, ICT, SLC. Daarnaast nemen docenten deel aan congressen, symposia of opleidingen als een mastertraject. Onderzoeksvaardigheden is ook een onderwerp bij de scholing geweest. Het opleidingsmanagement geeft in het gesprek met het panel aan aandacht voor de onderzoeksvaardigheden van docenten te hebben. Veel docenten zijn hier al op geschoold. Door de lectoraten meer bij de opleiding en het onderwijs te betrekken zou dit verder versterkt kunnen worden, aldus het panel.

Het panel heeft een enthousiast en gedreven docententeam aangetroffen. Het panel stelt vast dat het docententeam voldoende gekwalificeerd is voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Het opleidingsniveau van de docenten is op niveau en daarnaast hebben bijna alle docenten een didactische aantekening. Doordat docenten naast hun werk bij de opleiding nog werkzaam zijn in de beroepspraktijk zijn zij in staat de praktijk binnen de opleiding te halen. Uit de evaluaties (*NSE 2010, STO 2009*) en de gesprekken blijkt dat studenten zeer tevreden zijn over de kwaliteiten van hun docenten.

Kwaliteit van de opleidingsspecifieke voorzieningen

De opleiding beschikt over negen skillsruimtes met behandelbanken, waar studenten zelfstandig hun vaardigheden kunnen trainen om zich de fysiotherapeutische verrichtingen eigen te maken. Er zijn vijf specifiek voor Fysiotherapie ingerichte praktijklokalen. Omdat de HR-locatie Museumpark geen fitnessruimtes en sportzalen heeft, maakt de opleiding gebruik van de sportruimtes van accommodaties in de nabije omgeving.

Verder zijn er skillslabs (met camera en recorder) voor communicatieve vaardigheden, computerwerkplekken en kleine werkruimtes waar studenten zelfstandig aan opdrachten kunnen werken.

Uit de evaluaties (*NSE 2010, STO 2009*) en de gesprekken blijkt dat studenten niet tevreden zijn over de beschikbaarheid van werkplekken en skillsruimtes tijdens spitsuren. Docenten geven in gesprek met panel aan dat zij de toegewezen lokalen niet altijd als geschikt ervaren om hun lessen conform het curriculum uit te voeren. Het panel heeft de voorzieningen bekeken en onderschrijft de mening van studenten en docenten. Het aantal ruimtes om in projectgroepen te werken of om vaardigheden te oefenen is weinig. Daarbij merkt het panel op dat de skillsruimtes verouderd zijn. Het panel verwacht dat deze problematiek wordt opgelost met de voorgenomen verhuizing naar het Enecogebouw begin 2012.

Samenhangende onderwijsleeromgeving

Het panel stelt vast dat de inhoud van het programma afgestemd is op de eindkwalificaties van de opleiding. De opleiding combineert kennisverwerving met toepassing van kennis. De opleiding heeft intensieve contacten en samenwerkingsverbanden met het werkveld. De vormgeving van het programma is zodanig dat studenten veel met de praktijk in aanraking komen. Er is een goede mix aan werkvormen waarin de student kennis verwerft en vaardigheden oefent. In de praktijkopdrachten past hij de kennis en vaardigheden toe. Zowel de inhoudelijke als ROM-leerlijnen dragen bij aan de samenhang in het programma.

De curriculumraad, opleidingscommissie, docenten en examencommissie bewaken de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving. De curriculumraad bewaakt de kwaliteit van het binnen- en buitenschoolse curriculum. De curriculumraad komt ten minste twee maal per onderwijkskwartaal bijeen. De opleidingscommissie bespreekt evaluaties en het noodzakelijke verbeterbeleid. De wekelijkse werkgroepbesprekingen van docenten hebben als doel de programmaonderdelen inhoudelijk op elkaar af te stemmen en eventueel te vernieuwen. Het panel heeft enkele leden van de opleidingscommissie gesproken en constateert dat zij momenteel in oprichting is en nog niet op de hoogte is van de formele positie en werkwijze binnen de opleiding.

Het panel stelt vast dat de opleiding de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving bewaakt via evaluaties, reflectie op de uitvoering van het programma in verschillende gremia en doorvoeren van verbeteracties. In de kritische reflectie en tijdens de bezokedag zijn verschillende voorbeelden aan de orde gekomen: aanpassing SLC, verplaatsen minor einde derde jaar en begin vierde jaar naar alleen begin vierde jaar en deskundigheidsbevordering van docenten op het gebied van onderzoeksvaardigheden.

Overwegingen en conclusie

Het panel is ervan overtuigd dat het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen het voor de instromende studenten mogelijk maken om de beoogde eindkwalificaties te realiseren. Het programma kent een heldere opbouw en structuur en een sterke koppeling met de praktijk. Het panel ziet ook nog een aantal verbeterpunten, zoals de aandacht en versterking van onderzoeksvaardigheden bij studenten (EBP), het gebruik van internationale literatuur en actuele richtlijnen, bijsturing door docenten gedurende de stage en het afstuderen. Het panel verwacht dat de voorgenomen verhuizing begin 2012 bijdraagt aan verbeterde opleidingsspecifieke voorzieningen.

Het panel heeft een enthousiast en gedreven docententeam aangetroffen en stelt vast dat de opleiding een duidelijke vakinhoudelijke en onderwijsvisie heeft met een hoog ambitieniveau. De opleiding is continu bezig met ontwikkelen en verbeteren. Het panel heeft er dan ook vertrouwen in dat bovenstaande verbeterpunten door de opleiding op korte termijn worden opgepakt.

De samenhang in de onderwijsleeromgeving voldoet aan de kwaliteit die van een hbo-bacheloropleiding tot Fysiotherapeut mag worden verwacht. De opleiding heeft voldoende instrumenten beschikbaar die de kwaliteit van de leeromgeving bewaken en borgen.

Het panel komt op basis van bovenstaande bevindingen en overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing propedeuse en hoofdfase

De opleiding baseert zich op de richtlijnen over toetsen en beoordelen, die het SROF heeft opgesteld. De richtlijnen komen overeen met de uitgangspunten van het toetsbeleid van de hogeschool en die van het IvG (*Toetsen op z'n Rotterdams, HR februari 2010; Beleidsnota toetsen en beoordelen 2010-2012, IvG november 2010*). De opleiding heeft haar toetsbeleid beschreven in het *Toetsplan Opleiding Fysiotherapie*. De belangrijkste uitgangspunten voor het toetsbeleid zijn: het systeem van toetsen moet in lijn liggen met het didactisch concept van competentiegericht leren, gebruik van verschillende toetsvormen, individueel gericht, studenten actief betrekken in het proces van beoordeling en toetsing (reflectie en peer reviews) en aansluiten bij de ROM-leerlijnen.

Het panel heeft vastgesteld dat de toetspraktijk in grote lijnen aan deze uitgangspunten voldoet. Toetsvormen die de opleiding gebruikt zijn: kennistoetsen, skills-toetsen, performance assessments, peer reviewed assessments, proef assessments en portfolio's. De kennistoets bestaat uit meerkeuzevragen en wordt twee maal per jaar afgenomen. De opleiding toetst enkelvoudige sensomotorische vaardigheden in skills-toetsen aan de hand van korte opdrachten. In de verschillende assessments worden (deel)competenties getoetst.

Hierbij staat het klinische redeneerproces (jaar 1) en de verrichtingen (jaren 2, 3 en 4) centraal. Het derdejaarsassessment extramuraal is een peer reviewed assessment. In ieder onderwijskwartaal wordt een proef-assessment bij studenten afgenomen, waarbij studenten elkaar beoordelen. Bij de studieloopbaancoaching staat de professionele attitudevorming centraal. Die wordt getoetst door mondelinge en schriftelijk producten (portfolio's), gericht op het logische verband tussen zelfreflectie en persoonlijke ontwikkeling in een professioneel kader.

Het panel heeft zowel kennis- als skills-toetsen en performance assessments (verrichtingen) uit de propedeuse en hoofdfase ingezien en is van mening dat deze aan het beoogde niveau voldoen. Het panel stelt vast dat de toetsen goed aansluiten op de doelstellingen en gevarieerd en valide zijn.

De opleiding toont in een schema aan dat de toetsen zijn gerelateerd aan de eindkwalificaties. Op N@tschool staat sinds september 2011 een overzicht van de competentieprofielen, waarin de beroepscompetenties, beroepsproducten en beheersingsniveaus zijn gekoppeld aan cursussen (inclusief BoKS) en toetsen. Het panel heeft deze competentiematrix ingezien en constateert dat dit een helder beeld geeft van wat er bij welke competentie van de student wordt verwacht en waar in het programma een bepaalde competentie kan worden behaald (zie ook standaard 1). Daarnaast bevat iedere cursushandleiding een toetsbeschrijving, inclusief beoordelingsformulier met criteria.

Het panel heeft per toetsvorm beoordelingsformulieren tot aan jaar vier ingezien en stelt vast dat de criteria helder zijn en dat er een duidelijke normering is aangegeven. Ook de manier waarop het eindcijfer wordt bepaald, is helder beschreven. Studenten geven in gesprek met het panel aan dat zij na afloop van de skills-toetsen en performance assessments altijd een mondelinge terugkoppeling ontvangen. Het panel heeft de mondelinge terugkoppeling, in de vorm van een schriftelijke onderbouwing van het oordeel, op de meeste beoordelingsformulieren gezien. Zij is hierover positief, al vraagt het panel wel aandacht voor het consistent invullen van de schriftelijke onderbouwing en het bij voorkeur ook schriftelijk ter beschikking stellen van deze onderbouwing met feedback. Voor schriftelijke toetsen geldt dat studenten altijd een mogelijkheid tot inzage wordt geboden.

Systeem van toetsing stage en afstudeerfase

De student rondt zijn studie af met een afsluitende stage binnen een setting van de fysiotherapeutische beroepspraktijk. Gedurende deze periode moet de student bewijzen dat hij de competenties op het gevraagde niveau beheerst. De student moet de verschillende beroepsrollen op een verschillend niveau beheersen. De hulpverlenersrol en de managersrol dient de student op beheersingsniveau vijf te beheersen en de innovatorsrol op beheersingsniveau vier. De beoordeling is gebaseerd op de beroepsproducten, de performance assessments en het eindgesprek. De beroepsproducten en de tussentijdse beoordelingen zijn door de student in een portfolio samengevoegd. De beroepsproducten bestaan uit verschillende producten die de student allemaal met een voldoende moet afronden. Voor enkele producten, als het case-report (vanaf 2011-2012 cliëntenrapportage), ontvangt de student ook een cijfer.

Eén van de beroepsproducten die de studenten alleen met een voldoende moet afronden is het stagewerkplan. De student start de stageperiode met het schrijven van een stagewerkplan. Het stagewerkplan bevat een plan van aanpak en een beschrijving van de leerdoelen waarmee hij de beoogde eindkwalificaties aantoont. Andere verplichte beroepsproducten zijn: screening, anamnese, onderzoek en diagnose, behandelplan, intercollegiaal consult, cliëntregistratie en case-report. Daarnaast kiezen studenten zelf nog drie beroepsproducten die zij gedurende de stageperiode laten beoordelen.

De stagebegeleider beoordeelt de beroepsproducten (de competenties) van de student aan de hand van uitgewerkte competentielijsten, gesplitst in prestatie-indicatoren. Hierop geeft de stagebegeleider door vinkjes aan of en in welke mate de student een bepaalde competentie beheerst. In gesprek met de stagebegeleiders blijkt dat zij de hoeveelheid aan formulieren groot vinden, maar dat het wel bijdraagt aan een complete beoordeling. De stagebegeleider beoordeelt de student daarnaast tijdens performance-assessments. Deze tussentijdse beoordelingen vinden vier keer gedurende de afstudeerfase plaats. De student neemt deze beoordeling op in zijn portfolio. De begeleiding van de student tijdens het afstuderen staat beschreven in standaard 2.

Tijdens het eindgesprek vindt de daadwerkelijke eindbeoordeling plaats. Bij het gesprek zijn de student, de stagebegeleider en de stagedocent aanwezig. De student is sturend voor dit gesprek. Aan de hand van het portfolio wordt de student tijdens dit gesprek beoordeeld op zijn competenties en de daarbij horende gedragsindicatoren in de rol van hulpverlener, manager/ondernemer en beroepsontwikkelaar. Bij de beoordeling van de stages is het advies van de stagebegeleider zwaarwegend. De opleiding is eindverantwoordelijk voor de beoordeling en stelt de beoordeling formeel vast in een docentenvergadering.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Het panel heeft vijftien afstudeerwerken (portfoliodossiers) bestudeerd en stelt vast dat het niveau van de afstudeerwerken uiteenlopend is, van een aantal zeer goede producten tot een aantal zwakke producten. Het panel stelt vast dat twee van de vijftien afstudeerwerken onder de maat zijn. Bij enkele andere afstudeerwerken heeft zij twijfels over het bereikte niveau. Uit de afstudeerwerken blijkt dat het 'bredere fysiotherapeutische handelen' (verwoord in casestudies), het literatuuronderzoek, de literatuurverwijzingen en de rapportagevaardigheden matig zijn en het Evidence Based Practice (EBP) niet in de volle breedte in de afstudeerwerken zichtbaar is. Het panel heeft stagebegeleiders, docenten en het opleidingsmanagement tijdens de bezokedag op deze onderwerpen bevroegd. Uit deze gesprekken blijkt dat de docenten en het opleidingsmanagement bovenstaande kritiepunten herkennen en hierop al verbeteracties hebben ingezet. Voorbeelden van al ingezette verbeteracties zijn: een cursus onderzoeksvaardigheden voor docenten verzorgd door het lectoraat en een verplichte cursus schrijfvaardigheden voor studenten in het vierde jaar. Het panel vindt dit een eerste stap in de goede richting en verwacht dat de resultaten hiervan op korte termijn in het afstudeerwerk zichtbaar is. Daarbij stelt het panel vast dat de controle op de verslaglegging (op het gebied van de procesrapportages van de stages, de rapportage- en onderzoeksvaardigheden in de case-reports en de producten met managementadviezen

voor stageadressen) door zowel de stagebegeleider als stagedocent strenger moet zijn. Dit draagt verder bij aan de verhoging van het niveau van het afstudeerwerk.

Tijdens de bezoekdag heeft het panel uitvoerig met de docenten, afgestudeerden en studenten gesproken over de beoordeling van het afstudeerwerk. Anders dan bij de beoordelingen tot aan de stage, ontbreekt bij de meeste beoordelingsformulieren een normering, weging tussen de onderdelen en een schriftelijke onderbouwing van het (eind)oordeel. Op basis van de gesprekken is het voor het panel pas helder geworden hoe de beoordeling van het afstudeerwerk tot stand komt. Het panel stelt vast dat er nog enkele punten ter verbetering liggen: transparantie van het beoordelen, expliciteren beoordelingscriteria van het eindgesprek, schriftelijk vastleggen en onderbouwen van de verschillende beoordelingen en het consequent volgen van de eigen criteria voor het case-report en het stagewerkplan. Zo zijn niet in alle werkplannen de leerdoelen SMART geformuleerd, zoals in de stagehandleiding wel is aangegeven. Daarnaast blijkt uit gesprekken met studenten en docenten dat de student tussentijds zijn leerdoelen aanpast. Dit gebeurt na overleg met de stagebegeleider en/of de stagedocent. Om de beoordeling meer transparant te maken, zouden zowel tussentijdse feedback en beoordeling als de aanpassingen in het stagewerkplan zichtbaar moeten blijven, aldus het panel. De opleiding heeft al enkele verbeteracties ingezet om de beoordeling transparanter te maken. Zo heeft het panel het *feedbackformulier cliëntrapportage* gezien en zij stelt vast dat deze bijdraagt aan een transparantere beoordeling van de cliëntrapportage. De opleiding zal het formulier vanaf 2011-2012 gaan gebruiken. Daarnaast hebben zowel de docenten als het opleidingsmanagement laten weten dat het sinds voorjaar 2011 mogelijk is om de onderbouwing van de beoordeling van de stages en assessments aan Osiris (het digitale studentenvolgsysteem) toe te voegen. Vanaf studiejaar 2011-2012 is dit voor alle docenten verplicht. Het panel vindt dit een positieve en noodzakelijke ontwikkeling, al is zij van mening dat docenten en stagebegeleiders de schriftelijke onderbouwing ook op de beoordelingsformulieren zelf zouden moeten invullen.

Eerder is aangegeven dat een deel van de eindkwalificaties met betrekking tot de rollen manager/ondememer en beroepsontwikkelaar eerder in de opleiding op het vereiste niveau worden bereikt. Zo volgen studenten in de eerst helft van het vierde jaar een minor, waarbij zij in groepen en in samenwerking met het lectoraat een onderzoek uitvoeren (zie ook standaard 2). In de tweede helft van het vierde jaar, parallel aan de afstudeerstage, schrijven de studenten een artikel over het onderzoek. Door dit artikel laten studenten zien de rol van innovator te beheersen. Het panel heeft twee artikelen bestudeerd en stelt vast dat de EBP-lijn hierin sterker kan worden verankerd. Doordat de opdrachtschrijving voor het artikel zeer breed is geformuleerd, loopt het niveau van de artikelen uiteen: de methodische opzet volgt niet consistent de opzet zoals aangegeven in het onderwijsmateriaal, de (maatschappelijke en fysiotherapeutische) relevantie is matig onderbouwd en in de discussie/conclusie mist de terugkoppeling naar de onderzoeksvraag. Het beoordelingsformulier bij deze stukken bevat een duidelijke cesuur en normering, de beoordelingscriteria zijn ook helder beschreven. Het panel constateert echter dat de criteria alleen rapportagevaardigheden omvat. Het panel mist hier de koppeling met de eindkwalificaties en dan met name de onderdelen van EBP.

De rol van hulpverlener staat bij het afstuderen centraal. Dit blijkt ook duidelijk uit het afstudeerwerk, aldus het panel. Het panel is echter van mening dat de opleiding hierbij de rollen van innovator en manager in het eindwerkstuk zou kunnen meenemen en meewegen in de beoordeling van het eindniveau. Deze twee rollen worden thans op andere plaatsen in de opleiding getoetst. Het werk in de beroepspraktijk betreft, aldus het panel, een integratie van de drie rollen. Die integratie kan de student aantonen in het afstudeerwerk. In het gesprek met studenten blijkt dat zij de rol als hulpverlener zeer goed kennen en deze ook uitdragen. Het panel stelt op basis van het totaal aan beroepsproducten vast, dat de opleiding handelingsbekwame fysiotherapeuten aflevert. Het panel waardeert het dat de opleiding de rol van manager/ondernemer en innovator meer in het curriculum en in de toetsing wil verankeren (integreren in opdrachten en beoordeling). Dit gaat zij doen door hier vanaf het tweede studiejaar meer op te sturen.

Borging

Het toetsreglement is onderdeel van de *Onderwijs- en Examenregeling* en staat beschreven in de *hogeschoolgids*. Het *Toetsplan Opleiding Fysiotherapie* bevat een overzicht van de inhoudelijke leerlijnen binnen het curriculum, met daaraan gekoppeld onder andere, de te leveren beroepsproducten, het beheersingsniveau en de manier van toetsen.

De examencommissie bewaakt de uitvoering van het IvG-toetsbeleid en het *Toetsplan* van de opleiding. Zij ziet er onder meer op toe dat de toets- en afstudeerprocedures op orde zijn. De toetscommissie, gemandateerd door de examencommissie, bewaakt de kwaliteit van toetsing. Het panel heeft met leden van de examen- en toetscommissie gesproken en constateert dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. De examencommissie is instituutsbreed ingericht. Elke opleiding heeft een persoon afgevaardigd. De toetscommissie bestaat uit twee docenten van de opleiding. Een lid van elke toetscommissie binnen IvG heeft zitting in het Expertise Centrum Toetsing en Assessment (ECTA). Het ECTA ontwikkelt toetsinstrumenten en evalueert toetsvormen op validiteit en betrouwbaarheid. Het panel is onder de indruk van de kennis en kunde van de toetscommissie en heeft er vertrouwen in dat deze kennis en kunde ook meer ingezet zal worden bij het verbeterproces van beoordelen in de eindfase van de opleiding.

Voor iedere toetsvorm heeft de ECTA een *draaiboek evaluatie* ontwikkeld. Ieder jaar controleert de toetscommissie een aantal toetsen steekproefsgewijs. Uit het gesprek blijkt dat voor 2012 de steekproefsgewijze beoordeling van afstudeerwerken op het programma staat. Het panel vindt het zeer belangrijk dat dit snel vorm gaat krijgen om de kwaliteit en het niveau van het afstudeerwerk te borgen. Zij vraagt daarbij aandacht voor het bewaken van de 'ondergrens' van het niveau van de afstudeerwerken. Tevens stelt het panel voor om een extern deskundige steekproefsgewijs de afstudeerwerken te laten beoordelen.

Uit het gesprek met docenten en stagebegeleiders blijkt dat zij bezig zijn met kwaliteitsborging van de afstudeerwerken. Zo zijn bij de praktijktoets altijd twee docenten bij de beoordeling aanwezig, zijn er bijeenkomsten voor de stagedocenten waar de producten en de manier van beoordelen onderwerp van gesprek is, zijn de bijeenkomsten voor stagebegeleiders vanaf studiejaar 2011-2012 verplicht. Het panel vindt deze borgingsmechanismen goed van opzet, maar stelt vast dat zij een meer vastomlijnde vorm

moeten krijgen en een meer kritische vorm van peer review mogen bevatten. Zo heeft het panel bij enkele afstudeerwerken en artikelen kunnen zien dat het eindcijfer in enkele gevallen niet consequent volgens dezelfde uitgangspunten is beoordeeld. Het docententeam is zich hier bewust van en heeft hier al aandacht voor in de stagedocentbijeenkomsten, aldus het panel.

De opleiding heeft na het bezoekdag een conceptverbeterplan voor het borgen van het niveau van de afstudeerwerken opgestuurd. Het panel heeft dit verbeterplan bestudeerd en stelt vast dat de in het verbeterplan genoemde acties aansluiten bij de al reeds ingezette verbeteracties door de opleiding. Het panel is positief over deze ontwikkeling. Onderdelen die in het verbeterplan aan de orde komen zijn:

- Het eindgesprek na de stage in jaar vier zal in duur en inhoud worden veranderd. Er zal aandacht komen voor beroepsproducten vanuit alle drie de rollen.
- Voor ieder gespreksthema zijn gestandaardiseerde beoordelingsformulieren ontworpen. Het panel heeft de beoordelingsformulieren voor de hulpverlenersrol bestudeerd en stelt vast dat deze aan een aantal voorwaarden voldoen om tot een consistente beoordeling te komen. De wijze waarop de cesuur wordt bepaald en een kwalitatieve waarderingsmogelijkheid zouden zinvolle aanvullingen kunnen zijn.
- De opleiding heeft criteria ontwikkeld waarmee de moeilijkheidsgraad en mate van complexiteit van de cliëntverslagen worden vastgesteld. De opleiding communiceert deze criteria voorafgaande elke stageperiode naar de studenten en de stagebegeleiders.

De stagebegeleiders hebben deelgenomen aan een training gericht op het leren beoordelen van competenties. Vanaf studiejaar 2011-2012 is deze training verplicht voor stagebegeleiders. Het panel vindt dit een positieve ontwikkeling, omdat de stagebegeleiders een grote verantwoordelijkheid hebben bij het mede bepalen van het eindniveau van de student. Door de gestelde eisen aan de stagebegeleiders, twee jaren werkervaring en de verplichte cursus, hebben zij zicht op wat er van de student wordt verwacht. Het contact en aantal overlegmomenten dat de stagebegeleiders met de stagedocent hebben, ervaren zij als plezierig.

Bij de samenstelling van een toets en de vaststelling van de cesuur zijn altijd twee docenten betrokken. Een toetsmatrijs ligt ten grondslag aan elke toets. De examen- en toetscommissie controleren en beoordelen de toets(matrijzen) met behulp van checklists. Vaardigheidsdocenten bespreken in werkgroepen de toetsinhoud en beoordelingscriteria. De performance-assessments worden ook in de werkgroepbesprekingen ontworpen. Ook de inhoudelijke en morele afwegingen bij het beoordelen wordt uitgewisseld. De docent-assessor die het assessment afneemt heeft ten minste vijf jaar ervaring als fysiotherapeut en drie jaar als docent. Twee docenten voeren het portfoliogesprek met studenten.

Studenten geven in het *STO 2009* en *NSE 2010* aan tevreden te zijn over de toets- en beoordelingsinformatie vooraf en de aansluiting van toetsen op het onderwijs. Uit de evaluaties en gesprekken met afgevaardigden van de beroepspraktijk blijkt dat zij tevreden zijn over de kwaliteit van de net afgestudeerden.

Overwegingen en conclusie

De opleiding heeft de laatste jaren een verbetering gemaakt in haar systeem van toetsing. De ingezette verbeteracties hebben geleid tot een duidelijk en transparant systeem van toetsing in de propedeuse en hoofdfase. Het panel stelt vast dat de toetsen gevarieerd, valide en van voldoende niveau zijn. De manier en transparantie van beoordelen is door het panel als voldoende beoordeeld. De ingezette verbetering is echter nog niet volledig in de laatste fase van de opleiding, de afstudeerfase, zichtbaar. Zo stelt het panel vast dat de onderzoeksvaardigheden (het evidence based handelen en het praktisch handelen vanuit de visie op gezondheid en het daaruit voortkomende fysiotherapeutische handelen), rapportagevaardigheden en literatuurgebruik aandacht behoeven. Ook dient de beoordeling van het afstudeerwerk transparanter te worden en dienen de rollen van manager en innovator mee beoordeeld te worden (integratie van de drie rollen). Het panel heeft zowel de docenten en het opleidingsmanagement hierop zeer uitvoerig bevraagd en stelt vast dat docenten en management zich bewust zijn van deze punten en al verbeteracties hebben ingezet. Een van de verbeteracties is het steekproefsgewijs beoordelen van de afstudeerwerken door de toetscommissie en een extern deskundige. Door de gesprekken en de wijzigingen die in het curriculum zijn en worden doorgevoerd heeft het panel er vertrouwen in dat de ingezette lijn in de propedeuse en hoofdfase zich komend jaar doorzet naar de afstudeerfase, waardoor het panel een oordeel **voldoende** op zijn plaats vindt. De overtuiging van het panel dat de opleiding handelingsbekwame fysiotherapeuten aflevert, is doorslaggevend voor het positieve oordeel.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	Goed
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende

Overwegingen

Het eindoordeel over de opleiding tot Fysiotherapeut van de Hogeschool Rotterdam is positief aangezien de opleiding op alle standaarden met ten minste een 'voldoende' is beoordeeld. Het panel is op standaard 1 tot het oordeel 'goed' gekomen.

Conclusie

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding tot Fysiotherapeut van de Hogeschool Rotterdam als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Op basis van de materiaalbestudering en de gesprekken, is het panel gekomen tot enkele aanbevelingen voor de opleiding. Deze zijn:

Onderzoeksvaardigheden (evidence based practice)

Het versterken van het in de praktijk brengen van de EBP-methodiek door studenten behoeft aandacht. Het kritisch reflecteren en zich af te vragen waarom ze handelingen verrichten, de verantwoording van gemaakte keuzes en het gebruik van (internationale) literatuur en actuele richtlijnen bij opdrachten kunnen worden versterkt. Het panel constateert dat docenten studenten sterker kunnen bijsturen als het gaat om onderzoeksvaardigheden. Een structurele samenwerking met het lectoraat zou EBP in de opleiding verder kunnen versterken.

Fysiotherapeutisch handelen vanuit de eigen visie op het beroep

Versterken van de uiting van de visie op het beroep in de stage. De werkwijze van studenten in de (afstudeer)stage lijkt een performancecap te hebben met hetgeen wat er binnen de opleiding wordt gedoed. Case-reports missen veelal een bredere analyse van het probleem en zijn, ook bij de beschrijving van het therapeutische gedeelte, te vaak biomedisch gericht.

Beoordelen afstudeerwerken

Op basis van de gesprekken is het voor het panel helder geworden hoe de beoordeling van het afstudeerwerk tot stand komt. De opleiding zou aandacht kunnen besteden aan het transparant maken van de beoordeling door:

- Het expliciteren beoordelingscriteria van het eindgesprek en de beoordelingscriteria voor het artikel koppelen aan de eindkwalificaties van de opleiding en de drie rollen van de fysiotherapeut (integratie van de verschillende competenties).
- Het consequent volgen van de eigen criteria voor de beroepsproducten, met name het case-report en het stagewerkplan.
- Aandacht voor het consistent op schrift vastleggen van deze feedback en daarbij de onderbouwing van het oordeel.

Het panel stelt vast dat op een groot aantal onderdelen al verbeteracties door de opleiding zijn ingezet. Zij is dan ook van mening dat de opleiding de ingezette verbeteracties verder moet implementeren en daar waar nodig aanvullende acties uitwerken.

Stagebegeleiding

De begeleiding en bijsturing gedurende de stageperioden behoeft volgens het panel aandacht. Het panel is van mening dat een aantal aandachtspunten gemaakt bij de stage- en afstudeerproducten door een strakkere sturing van de stagedocent voorkomen had kunnen worden. Het betreft dan met name opmerkingen over de methodische aanpak (EBP) en rapportagevaardigheden.

Borging eindniveau

Steekproefsgewijze beoordeling van afstudeerwerken door de ECTA en een onafhankelijk extern deskundige aan de hand van het *draaiboek evaluatie* moet in 2012 snel vorm krijgen. De docenten zouden parallel hieraan ook afstudeerwerken intercollegiaal kunnen beoordelen en bespreken in de stagedocentbijeenkomsten.

Het panel acht het van belang dat de opleiding zelf de regie blijft houden bij het beoordelen van het afstudeerwerk en stagebegeleiders blijkt scholen en instrueren op het gebruik van de beoordelingscriteria en beoordelingsformulieren.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Beroeprollen	Competenties	Beroepsproducten
De fysiotherapeut als hulpverlener	1. Screenen, diagnosticeren, plannen	1. Screening
	2. Therapeutisch handelen	2. Anamnese, onderzoek en diagnose
	3. Preventief handelen	3. Behandelplan
		4. Re-integratieplan (onderdeel behandelplan)
		5. Preventieplan (onderdeel behandelplan)
		6. Trainingsplan, scholingsplan (onderdeel behandelplan)
		7. Voorlichtingsplan (onderdeel behandelplan)
		8. Intercollegiaal consult (onderdeel behandelplan)
		9. Bijdrage aan een interprofessioneel handelingsplan
De fysiotherapeut als manager	4. Organiseren	10. Ondernemingsplan (c.q. ontwikkelingsplan)
	5. Ondernemen	11. Beleidsplan (c.q. meerjarig activiteitenplan)
		12. Jaarplan (c.q. eenjarig activiteitenplan)
		13. Projectplan
		14. Praktijkplanning
		15. Cliëntendossier
		16. Rapportage
		17. Inwerkprotocol
De fysiotherapeut als beroepsontwikkelaar	6. Onderzoeken	18. Persoonlijk ontwikkelingsplan
	7. Innoveren	19. Praktijkgericht onderzoek
		20. Activiteiten ter profilering van het beroep
		21. Evaluatie van bestaande methodiek, techniek, protocol of richtlijn
		22. Intercollegiaal overleg

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Inhoudelijke lijnen binnen het curriculum				
	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4
Verrichtingenlijn				
Vaardigheidslijn				
Methodisch fysiotherapeutisch handelen	Extramuraal	Intra- en extramuraal	Intra- en extramuraal	
Ondersteunende lijn				
IvG-brede lijn		PMG		
Hogeschoolbrede lijn				Minor
Stage				
SLC				

Didactisch concept en werkvormen			
	Kennisgestuurd	Praktijkgestuurd	Studentgestuurd
Colleges (75-150 studenten)	Kennisgestuurd		Studentgestuurd
Werkgroepen (4-9-18 studenten)		Praktijkgestuurd	
Probleemgestuurd onderwijs			
Practica		Praktijkgestuurd	
Klinische lessen (OIIO)		Praktijkgestuurd	
PMG (OIIO)			Studentgestuurd
Stage/Beroep Oriëntering (div. instellingen)	Kennisgestuurd		
SLC			Studentgestuurd
Minoren (OIIO)	Kennisgestuurd	Praktijkgestuurd	
Keuzeonderwijs			Studentgestuurd

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer W.F.A. Remkes MPM, voorzitter

De heer Remkes is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van fysiotherapie en vanwege zijn inzicht in de (inter)nationale ontwikkelingen in dit werkveld. Hij heeft naast het verzorgen van onderwijs binnen de fysiotherapie opleiding een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de beroepspraktijk en is betrokken geweest bij de herstructurering van de bacheloropleiding Fysiotherapie. Hij heeft vele bijdragen geleverd aan publicaties, onderwijsmateriaal (landelijk), symposia en richtlijnen.

De heer Remkes heeft auditdeskundigheid opgedaan tijdens de visitatie van de opleiding Fysiotherapie bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en de toets nieuwe opleidingen: Master Neurorevalidatie en Master Musculoskeletale Revalidatie. De heer Remkes is als voorzitter van een visitatiepanel betrokken geweest bij de visitatie van een andere bacheloropleiding. Voor deze visitatie heeft de heer Remkes onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2004	Master Public Sector en Non Profit Management (MPM), TIAS Business School, Universiteit van Tilburg (<i>cum laude</i>). afstudeeronderwerp: invoering BAMA-structuur in HBO.
2003	Bestuur en Beleid in Non-Profit en Overheid, Post Graduate, TIAS Business School, Universiteit van Tilburg. afstudeeronderwerp: crisismangement bij invoering competentie management.
1989	1 ^e Graads (docent) HBO-GZ, Post Graduate, 2e fase Gezondheidswetenschappen, Universiteit Maastricht. afstudeeronderwerp: kwaliteitszorg fysiotherapie.
1986	Fysiotherapie, Interstudie, Nijmegen (<i>cum laude</i>). afstudeeronderwerp: intercollegiale toetsing fysiotherapie.

Overige cursussen/trainingen/ontwikkeling

- Masterclass Leiderschap, TIAS, Tilburg
- Motivational interviewing (gedragsverandering), VDO, Nijmegen
- Toezicht houden in Gezondheidszorg, Prismant, Utrecht
- Intervisie TIAS, Tilburg
- Personal Performance / Media Training, KNGF, Amersfoort
- Besturen, SBI Training & Advies, Doorn
- Fysiotherapeutisch inhoudelijk, diverse cursussen Post-HBO

Werkervaring:

2010-heden	HAN Gezondheidscentrum, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Manager.
2009-heden	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Lid stuurgroep Personeelsbeleid.
2007-heden	Instituut HAN Masterprogramma's, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Projectmanager ontwikkeling Masteropleidingen.
2004-2010	Faculteit Gezondheid Gedrag en Maatschappij, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Projectmanager.
2001-2005	Instituut Paramedische Studies, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Voorzitter curriculum Fysiotherapie.

1999-2004	Regionaal Genootschap voor Fysiotherapie - Voorzitter Vereniging.
1992-1995	VDO opleiding en Adviescentrum Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Coördinator Post-HBO Paramedisch.
1989-2001	Opleiding Fysiotherapie, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen - Hoofddocent.
1986-2001	Diverse praktijken en instellingen - Fysiotherapeut.

Nevenfuncties en nevenactiviteiten:

2011-heden	Lid Raad van Toezicht, Stichting Attent (Wonen, Welzijn, Zorg)
2008-2011	Lid Stuurgroep Zorgnetwerk Prematuren Nijmegen en omgeving
2007-2009	Lid assessorenberaad Lectoraat Management in Zorg en Dienstverlening
2005-heden	Vice-voorzitter / lid Raad van Toezicht, Stichting ProGez, Zwolle
2005-2010	Zelfstandig consultant / trainer
2003-2004	Lid Taskforce "Koers", Koninklijk Nederlands Genootschap Fysiotherapie (KNGF) - Amersfoort
1997-1999	Bestuurslid Regionaal Genootschap voor Fysiotherapie Nijmegen/Noord-Limburg - portefeuille kwaliteitszorg.
1996-1997	Lid werkgroep 1e Evidence Based richtlijn Fysiotherapie, Koninklijk Nederlands Genootschap Fysiotherapie (KNGF), Amersfoort
1986-1987	Voorzitter Vereniging Werkzoekende Fysiotherapeuten (VWF)

Lidmaatschap:

- TIAS alumni-vereniging
- Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorginstellingen

De heer B. Smit

De heer Smit is ingezet vanwege zijn werkveld- en vakdeskundigheid op het gebied van fysiotherapie. Bovendien heeft de heer Smit onderwijservaring als cursusleider en docent van verschillende cursussen hart-, vaat- en longziekten bij het Nederlands Paramedisch Instituut en als docent aan de opleiding Fysiotherapie van Hogeschool Leiden. De heer Smit is bovendien ingezet vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit gebied door zijn internationale samenwerking met verschillende verenigingen sportfysiotherapie. De heer Smit heeft deelgenomen aan de NQA-auditortraining Hoger Onderwijs. Voor deze visitatie heeft de heer Smit onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1981-1983	MBO opleiding SA II (sociaal agogische opleiding)
1983-1986	Opleiding Z verpleegkundige te Grave
1986-1990	HBO Fysiotherapie te Leiden (Cum Laude)
1990-1991	Fysiotherapie bij hartrevalidatie
1991-1994	Opleiding tot Haptotherapeut (post HBO) te Berg en Dal
2000-2002	4 verplichte modules KNGF
2002-2004	Opleiding Organisatie Adviseur IBO te Zeist (overgestapt naar de Hoofd opleiding Bedrijfskunde)
2004-heden	Hoofd opleiding Bedrijfskunde IBO te Zeist

Werkervaring:

1983-1986	(leerling) verpleegkundige in "de Binckhof" te Grave.
1990-1999	Fysiotherapeut en vakgroepcoördinator in het Centrum voor Hart,- en Longrevalidatie te Katwijk aan Zee
1994-2006	Cursusleider en docent cursussen hart-, vaat- en longziekten bij het Nederlands Paramedisch Instituut
1995-2002	Praktijkhouder van de "Praktijk voor Haptotherapie Katwijk"
1998	Docent opleiding Fysiotherapie Hogeschool Leiden
1999-2006	Hoofd fysiotherapie in het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis te Amsterdam
2002-heden	Smit Training en Adviesbureau. De diensten van dit bureau zijn gericht op communicatie, begeleidingstrajecten en bedrijfsadvisering binnen de gezondheidszorg.
2006-2009	Manager Ledencontact en Dienstverlening KNGF
2009-2011	Manager Arbo en Milieu Dienst UMC Utrecht
2011-heden	Directeur Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde

Overig:

1994-1999	Lid werkgroepen voor wetenschappelijke trajecten binnen de Fysiotherapie (meta-analyse claudicatio intermittens, KNGF richtlijnen hartrevalidatie en Claudicatio intermittens, enz.)
1994-2001	Bestuurslid van de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapeuten bij Hart- en vaatziekten. Van 1996 tot 2001 voorzitter.
1994-2003	Lid van de kerngroep CoreFit; een preventief bewegingsprogramma voor chronisch zieken. Deze werkgroep verzorgde de ontwikkeling en de kwaliteitsborging van het onderwijs voor deze lijn.
1997-1999	Lid van de KNGF werkgroep voor certificering van de bij- en nascholing voor fysiotherapeuten t.b.v. het kwaliteitsprogramma van de KNGF
2004-2004	Lid van projectgroep die het competentieprofiel heeft beschreven voor de onderwijslijn van de KNGF preventie bewegingsmodules. Tevens de module voor de hartpatiënt geschreven.
2004-heden	Bestuurslid Stichting Katholiek Onderwijs Voorhout
2010-heden	Voorzitter Nederlandse Vereniging Fysiotherapie in de Sportgezondheidszorg

De heer dr. H.J.M. Hendriks MSc PhD

De heer Hendriks is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van fysiotherapie, epidemiologie en bewegingswetenschappen en vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld en EBP. De heer Hendriks is als gastdocent bij een aantal hbo-bachelor en vrijwel alle master opleidingen / specialisten betrokken. Hij heeft de afgelopen vijf jaren onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van zorg, implementatie en evaluatieonderzoek; psychometrisch onderzoek; evaluatieonderzoek (RCT's); longitudinaal onderzoek en predictie onderzoek. Van de heer Hendriks zijn de afgelopen vijf jaren talloze publicaties verschenen. Voor deze visitatie heeft de heer Hendriks onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Een korte (Engelstalige) samenvatting van zijn werkzaamheden:

Dr. Erik (HJM) Hendriks is a senior researcher at the Department of Epidemiology, manager of the programme 'Development and Implementation of clinical guidelines' for the Royal Dutch Society of

Physiotherapy (KNGF), and Co-director Centre of Evidence Based Physiotherapy (CEBP-Maastricht), Maastricht University and co-convenor of the Cochrane Rehabilitation and Related Therapies Field. He is a member of the international CONSORT-group, the Cochrane Incontinence and Musculoskeletal Disorders groups, Expert Clinical Benchmarks (ECB) group (Medrisk consortium), PEDRO (partner CEBP-Sydney), GIN and ISQUA and the EBRO-platform (Kwaliteits Instituut voor de Gezondheidszorg' [CBO]). In addition, he is involved in the development of a number of multi-disciplinary guidelines and related implementation projects, like the Bekkering Study, the EXITpad study (ZONMW-grant), GiPhT study (ZONMW-grant), Do-IT (KNGF-grant) and Fecal incontinence. Dr. Erik Hendriks published more than 75 papers in scientific international journals and is responsible for the development of evidence Based Physiotherapy (KNGF) guidelines and statements.

Mevrouw K.A. Donze

Mevrouw Donze is ingezet als studentlid. Zij volgt dezelfde opleiding bij Avans Hogeschool in Breda, waar zij sinds 2008 secretaris, vice-voorzitter en momenteel voorzitter van de opleidingscommissie Fysiotherapie is. Mevrouw Donze is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is mevrouw Donze aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2003-2008 HAVO (diploma), De Rede te Terneuzen, profiel Natuur-&Gezondheid
2008-heden Opleiding tot fysiotherapeut, Avans Hogeschool in Breda

Werkervaring:

2005-heden Verschillende bijbaantjes: administratie, horeca, vrijwilligerswerk project met kinderen met overgewicht

Mevrouw L.A. Redder MSc

Mevrouw Redder is ingezet als NQA auditor. Door in 2008 deel te nemen aan de evaluatie van het Bachelor-Master systeem en accreditatie voor het ministerie van OCW, uitgevoerd door Centre for Higher Education and Policy Studies, is haar interesse gewekt voor kwaliteitszorg binnen het (hoger) onderwijs. Door haar master thesis 'Quality Assurance in Higher Education' is zij bekend geworden met het accreditatieproces en weet zij aan welke door de NVAO gestelde eisen een opleiding moet voldoen om geaccrediteerd te worden en te blijven. Tijdens haar studie heeft zij als studentlid deelgenomen aan visitaties voor verschillende opleidingen. Na haar afstuderen in 2010 is mevrouw Redder als junior auditor bij NQA begonnen. Mevrouw Redder heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

2006 – 2010 Master Public Administration, richting Higher Education Policies, Universiteit Twente
2002 – 2006 Bestuurskunde/Overheidsmanagement, Thorbecke Academie, Leeuwarden

- Stage kwaliteit aansluiting mbo-hbo, ROC Friese Poort
- Scriptie toetsen competenties projectleider van Strategisch Implementatieprojecten, Management Centrum, Den Haag

1997 – 2002 HAVO, Maartenscollege, Haren

Werkervaring

- 2010 – heden Auditor Netherlands Quality Agency, Utrecht
2009 – 2010 Studentlid panel visitaties voor verschillende opleidingen in het hoger onderwijs,
Netherlands Quality Agency, Utrecht
2008 Student Assistent, Evaluatie invoering Bachelor-Mastersysteem en Accreditatie voor
het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, CHEPS Universiteit Twente,
Enschede
2006 – 2007 Medewerker belastingtelefoon Belastingdienst, Hengelo
2005 – 2006 Medewerker Reïntegratiebureau, Leeuwarden

Diversen:

- 2005 – 2006 Voorzitter Damesdispuut Imperatrix
2003 – 2004 Vice-voorzitter Studiegenootschap Trias Politica
2003 Secretaris introductiecommissie voor de eerstejaars aan de Thorbecke Academie

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Dinsdag 20 september 2011

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
13.00 – 13.30	Ontvangst met lunch	Panel
13.30 – 14.00	Rondleiding	
14.00 – 16.30	Vorbereiding n.a.v. Kritische Reflectie en afstudeerwerken	Panel
16.30 – 17.00	Spreekuur	
17.00 – 18.30	Bestuderen student- en studiemateriaal	Panel

Woensdag 21 september 2011

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
08.30 – 09.15	Blok Inhoud I: afstuderen	<i>Stagedocenten</i> <ul style="list-style-type: none">- Frans de Jong (stage en mpb jaar 3/4, stagedocent)- Suzan de Pater (stagevoorbereiding jaar 3, stage en mpb jaar 3, 4, stagecoördinator, modulehouder)- Ben Muijselaar (meth fys hand jaar 2/3, verrichtingen jaar 3, stage en mpb jaar 4, stagedocent)- Matijs van den Eijnden (fys verrichtingen jaar 1/ 2, meth fys hand jaar 3, stage en mpb jaar 3/4, PR-coördinator) <i>Stagebegeleiders werkveld</i> <ul style="list-style-type: none">- Ron van Wezel (Ikazia Ziekenhuis)- Abbas Jaffrey (Fysiotherapie Bachplein)- Dennis Noordzij (Hofland van Geest)- Dimitri Motz (Holystate Fysio-manueeltherapie)
09.30 – 10.15	Blok Inhoud II: afstudeerfase	<ul style="list-style-type: none">- Prashaan Budhai (afgestudeerd juli 2011)- Gwenn Verhoeven (afgestudeerd juli 2011)- Milou Wapenaar (afgestudeerd juli 2011)- Niels Berrevoets (afgestudeerd juli 2011)- Inge Semplonius (jaar 4, havo)- Bart Legierse (jaar 4, mbo sport- en bewegingscoördinator)- Bernadette Versteeg (jaar 4, vwo)- Hugh Kania (jaar 4, mbo sport- en bewegingsleider)

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
10.30 – 11.15	Blok Inhoud III: propedeuse- en hoofdfase	<ul style="list-style-type: none"> - Stefanie Oostdijk (jaar 3, mbo sport- en bewegingscoördinator) - Harmen Roza (jaar 3, mbo sport- en bewegingscoördinator) - Eva Graansma (jaar 3, havo) - Wouter van Bruggen (jaar 2, havo) - Eline den Ouden (jaar 2, mbo sport- en bewegingsleider en sport- en bewegingscoördinator) - Cynthia Terwiel (jaar 2, vwo) - Ilona Markus (jaar 1, havo) - Aart Poppe (jaar 1, havo)
11.30 – 12.15	Gesprek met docenten	<ul style="list-style-type: none"> - Michiel Mentink (verrichtingen jaar 1/3, meth fys hand jaar 2, stage en mpb jaar 3/4) - Matijs van den Eijnden (fys verrichtingen jaar 1/2, meth fys hand jaar 3, stage en mpb jaar 3/4, PR-coördinator) - Jochem van Schalkwijk (meth fys handelen jaar 1, lid curriculumraad, coördinator wetenschap) - John Bos (meth fys handelen jaar 1/2, verrichtingen jaar 3, curriculumraad) - Joris van der Niet (vaardigheden jaar 1/2/3, stage en mpb jaar 3/4, modulehouder) - Andries van Rijnsbergen (vaardigheden en verrichtingen jaar 1, meth fys hand jaar 2/3/4, stage en mpb jaar 3/4) - Valentijn Nooijen (fys verrichtingen jaar 1, stagevoorbereiding jaar 3, stage en mpb jaar 3/4, meth fys hand stage jaar 4) - Marian den Daas (meth fys hand jaar 2/3/4, vaardigheden jaar 2, stagevoorbereiding jaar 3, stage en mpb jaar 3/4, stagecoördinator)
12.15 – 13.15	Lunchpauze	Panel
13.15 – 14.00	Blok Borging	<ul style="list-style-type: none"> - Maurice Harder (examencommissie) - Lidy Helsloot (opleidingscommissie) - Jeeni Kalicharan (studentlid opleidingscommissie) - Karin Verkerk (toetscommissie) - Leo Hagenaars (curriculumraad) - Maaike Kragting (curriculumraad, stagedocent) - Diane Breedijk (SLC-coach, studentzaken, opleidingscommissie) - Marian den Daas (docent, stagecoördinator, lid WAC) - Eric Benda (lid WAC, hoofd fysiotherapie Erasmus MC)

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
14.15 – 15.00	1 ^e gesprek met opleidingsmanagement	- Hans van der Moolen (Voorzitter directie) - Rob Tijssen (Opleidingsmanager)
15.15 – 16.15	Beoordelingsoverleg Panel	Panel
16.15 – 16.45	2 ^e gesprek opleidingsmanagement inclusief afronding	Hans van der Moolen (Voorzitter directie) Rob Tijssen (Opleidingsmanager)

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Inleiding

Rapport interne audit Instituut voor Gezondheidszorg, opleiding Fysiotherapie, Ergotherapie en Logopedie (IvG, september 2008)

Rapport visitatie Hogeschool Rotterdam, cluster Paramedisch: Ergotherapie, Fysiotherapie en Logopedie (NQA, december 2005)

Standaard 1

Beroepsbeeld van de Rotterdamse opleiding Fysiotherapie (FYS, 2009)

Beroepsprofiel van de fysiotherapeut (KNGF, 2006)

Competentieprofiel fysiotherapeut (SROF, november 2005)

National diploma supplement and national transcript Fysiotherapie (KNGF, 2008)

Standaard 2

Combining the global and the local! Beleidsplan internationalisering Hogeschool Rotterdam 2010-2014 (HR, maart 2010)

Criteria, opzet en uitvoering van minorprojecten (IvG, maart 2011, concept)

Daarom werken wij met het Rotterdams Onderwijs Model (HR, juni 2010)

Decentrale selectie Fysiotherapie 2011-2012 (FYS, 2011)

Excellente studenten overtreffen zichzelf. De inzet van de Hogeschool Rotterdam voor het Siriusprogramma (HR, mei 2009)

Faciliteiten- en voorzieningenbeleid (IvG, maart 2011)

Hogeschool Rotterdams werkgeverschap (HR, september 2010)

Hogeschoolgids IvG 2010-2011

Hogeschoolgids IvG 2011-2012

Honoursprogramma 2011-2012 (IvG, januari 2011)

Huisvestingsbeleid IvG (IvG, januari 2011)

Internationalisering bij het Instituut voor Gezondheidszorg 2010-2013 (IvG, januari 2010)

Jaarverslag curriculumcommissie 2010 (FYS, november 2010)

Jaarverslag stage 2010 (FYS, 2011)

Kwaliteit als opdracht (HBO-raad, augustus 2009)

Masterplan Museumpark (HR, maart 2008)

Notitie professionalisering 2008-2012 (IvG, mei 2010)

Opbouw en samenhang curriculum Rotterdamse opleiding Fysiotherapie (FYS, 2009)

Opleidingsprofiel Fysiotherapie (FYS, 2011)

Personeelsbeleidsplan 2011-2014. Opleiding Fysiotherapie (FYS, maart 2011)

Profiel document Instituut voor Gezondheidszorg - Fysiotherapie (IvG, mei 2011)

Programma Studiesucces voor iedereen! (HR, 2009)

PTD. Planning Taaktoedeling Docenten Hogeschool Rotterdam (HR, september 2008)

Rapportage Nationale Studentenenquête 2010 (HR, november 2010)

Scholingsuitvoeringsplan IvG (IvG, maart 2008)

Scorecard medewerkerstevredenheidonderzoek Hogeschool Rotterdam-IvG (Integron, juli 2010)

Strategisch personeelsplan Instituut voor Gezondheidszorg 2008-2012
(IvG, november 2009)
Studenttevredenheidsonderzoek 2009. Onderzoekresultaten van de HR en de instituten
2007-2009 (HR, z.j.)
Studiehandleiding stage Fysiotherapie (FYS, november 2010)
Studiehandleiding stageloopbaancoaching paramedische opleidingen 3
(IvG, november 2010)
Studiesucces bij IvG (IvG, februari 2010)
Verantwoording curriculum Fysiotherapie, versie 2 (FYS, maart 2005)
Visie op leren en onderwijs van de Rotterdamse Opleiding Fysiotherapie (FYS, 2009)
Voorstel verbetering van rendement op langere termijn (IvG, maart 2011, concept)
Werken aan attractief en intensief onderwijs (HR, maart 2008)

Standaard 3

Beleidsnota toetsen en beoordelen 2010-2012 (IvG, november 2010)
Elsevier, thema studeren. De beste studies 2010 (m.m.v. ResearchNed, oktober 2010)
Enquête stagebegeleiders Fysiotherapie (FYS, juni 2010)
HBO-Monitor 2010, Overzichtsrapport Hogeschool Rotterdam, Instituut voor
Gezondheidszorg. Afgestudeerden 2008-2009 (ROA, 2011).
Organisatie IvG (opleidingen) (IvG, 2011)
Studiehandleiding stage Fysiotherapie (FYS, november 2010)
Toetsen op z'n Rotterdams (HR, februari 2010)
Toetsplan studierichting Fysiotherapie (FYS, 2010)

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

0794909
0795687
0796136
0796250
0793423
0793760
0793420
0793198
0785309
0793424
0792394
0786081
0795682
0785031
0796145

Bijlage 7: Verklaring van correctheid en volledigheid

Netherlands Quality Agency

Bladnummer 3

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de

Opleiding: 007A2011.04 Opleiding tot Fysiotherapeut

Instelling: Hogeschool Rotterdam

Visitatiedatum: 21 september 2011

Ondergetekende:

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *Oppl. manager*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Datum: *7-9-2011*